

Sygn. akt II CSK 107/07

POSTANOWIENIE

Dnia 20 czerwca 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Helena Ciepla (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Tadeusz Żyznowski

w sprawie z wniosku P. i K. małżonków M.

przy uczestnictwie P. P.

o wpis w księdze wieczystej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 20 czerwca 2007 r.,

skargi kasacyjnej uczestnika postępowania

od postanowienia Sądu Okręgowego w Z.

z dnia 22 września 2006 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 18 lipca 2006 r. utrzymał w mocy dokonany w dniu 7 czerwca 2006 r. wpis odłączenia z księgi wieczystej KW nr [...], zabudowanej działki nr 47/15 i założenia dla niej nowej księgi wieczystej KW nr [...], w której jako właściciele wpisano wnioskodawców P. i K. małżonków M. oraz z urzędu roszczenie o zawarcie przyrzeczonej umowy sprzedaży i zobowiązanie A. i S. małżonków M. do nieobciążania udziału wynoszącego $\frac{1}{2}$ w prawie użytkowania wieczystego i własności budynku, będącego przedmiotem tej umowy jakimikolwiek hipotekami i innymi ciężarami bez zgody P.P.

Jako podstawę orzeczenia powołał § 11 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości (Dz.U. z 2001 r. Nr 102, poz. 1122 ze zm.) w sprawie prowadzenia ksiąg wieczystych i zbiorów dokumentów, zgodnie z którym w razie założenia nowej księgi wieczystej dla części obciążonej nieruchomości bądź przeniesienia części obciążonej nieruchomości do innej księgi wieczystej, sąd z urzędu przenosi do współobciążenia wszystkie prawa, roszczenia, inne ciężary lub ograniczenia ciążące na nieruchomości.

Rozpoznając sprawę na skutek apelacji wnioskodawców, Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 22 września 2006 r. zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że uchylił wpis roszczenia o zawarcie przyrzeczonej umowy sprzedaży wraz z zobowiązaniem A. i S. małżonków M. do nieobciążania udziału wynoszącego $\frac{1}{2}$ w prawie użytkowania wieczystego i własności budynku jakimikolwiek hipotekami i innymi ciężarami bez zgody P. P. w dziale III Księgi wieczystej KW nr [...] i postępowanie w tym przedmiocie umorzył.

Uczestnik postępowania P. P. w skardze kasacyjnej od tego postanowienia zarzucił naruszenie § 11 ust. 2 Rozporządzenia poprzez jego niewłaściwe zastosowanie.

W ramach drugiej podstawy kasacyjnej zarzucił nieważność postępowania z przyczyny określonej w art. 379 ust. 5 k.p.c. przez niepowiadomienie go o toczącym się postępowaniu i niedoręczenie odpisu apelacji.

W konkluzji wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy rozważyć, jako najdalej idący, zarzut nieważności postępowania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, że nieważność postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony swych praw zachodzi wówczas, gdy strona procesu, wbrew swej woli, zostaje faktycznie pozbawiona możliwości działania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1999 r., II CKN 318/98, niepubl.). Ten przejaw nieważności występuje przykładowo w takich wypadkach, gdy strona w następstwie niezawiadomienia jej o terminie rozprawy, nie może wziąć w niej udziału, bądź gdy na skutek okoliczności od niej niezależnych, nie może na danym etapie postępowania podejmować żadnych czynności procesowych, a stan taki nie ulegnie zmianie przed wydaniem orzeczenia kończącego sprawę w danej instancji. Dla oceny nieważności nie ma żadnego znaczenia okoliczność, czy stwierdzona wadliwość miała lub mogła mieć wpływ na treść postanowienia wydanego przez Sąd (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2000 r., III CKN 416/98, OSNC 2000, Nr 12, poz. 220).

Jak wynika z akt przedmiotowej sprawy, Sąd pierwszej instancji przesłał uczestnikowi postępowania P. P. odpis apelacji na niewłaściwy adres, pod którym uczestnik postępowania nigdy nie był zameldowany, ani nie mieszkał i przesyłka wróciła z relacją poczty „adresat wyprowadził się”. Mimo to Sąd Okręgowy, zamiast doręczyć odpis apelacji na właściwy adres, rozpoznał apelację na posiedzeniu niejawnym, skutkiem czego uczestnik nie miał możliwości podjęcia obrony swoich praw w tym postępowaniu odwoławczym.

Zatem nie można skutecznie odeprzeć zarzutu nieważności postępowania przed Sądem Okręgowym z przyczyny określonej w art. 379 pkt 5 k.p.c., co powoduje uchylenie zaskarżonego orzeczenia i czyni bezprzedmiotowym rozważanie zarzutu naruszenia prawa materialnego.

Z tych względów zaskarżone postanowienie uchylono i przekazano sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. i art. 108 § 2 k.p.c.).